

**Програма навчання та розвитку ЗВО/ЗФПО -
підготовка тренерів
Оцінювання в педагогічній освіті
Учасники та програма на грудень 2021 р.**

**Аня Хурінайнен-Косунен
Рія Палмквіст**

Аня Хурінайнен-Косунен

- Магістр педагогічних наук, тренер-педагог, учитель початкових класів, учитель-предметник
- Близько 30 років досвіду викладання: викладання в початковій школі - 1-6-і класи, учитель-предметник у 7-9-х класах, тренер-педагог
- 28 років досвіду наставництва та викладання для студентів-практикантів у школах підготовки вчителів (Гельсінський університет та Університет Східної Фінляндії), викладач університета протягом 2 років, викладач факультету педагогіки (часткова зайнятість): педагогіка дошкільної та початкової освіти, активна математика, навчання читанню та письму, освітня програма та оцінювання
- Викладач курсів підвищення кваліфікації вчителів: освітня програма, оцінювання, дошкільна та початкова шкільна педагогіка, активна математика, навчання читанню та письму, питання багатокультурності, диференціація, планування, релігійна освіта
- Досвід розроблення навчальних матеріалів: підручників, зошитів та інших навчальних матеріалів (у тому числі цифрових), статті з питань оцінювання, освітньої програми, обчислювального мислення та багатодисциплінарних навчальних модулів
- Наукові інтереси: розроблення освітніх програм, оцінювання, методи навчання, орієнтовані на учнів, обчислювальне мислення

Рія Палмквіст

- Магістр та доктор педагогічних наук (MA, Ph.D), учитель для дітей з особливими освітніми потребами, вчитель-предметник (історія), вчитель початкових класів, радник-консультант учнів
- Радник з питань освіти Національного агентства Фінляндії з питань освіти
- 20 років досвіду викладання: викладання в початковій школі - 1-6-і класи, вчитель для дітей з особливими освітніми потребами в 1-9-х класах і професійно-технічних навчальних закладах, 8 років роботи в ролі наставника студентів-практикантів в школі підготовки вчителів
- Теми досліджень: благополуччя учнів, гнучкі індивідуальні траєкторії навчання
- Досвід підготовки навчальних матеріалів (3-6-і класи) з природознавства, історії та соціальних наук

Цілі тренінгу

- Ознайомити учасників з міжнародним і фінським підходами до оцінювання в педагогічній освіті
- Сприяти розумінню
 - професійної ідентичності вчителя та практичної теорії,
 - шляху зростання студентів-майбутніх учителів до професії вчителя під час та після навчання,
 - важливості питань оцінювання навчання в педагогічній освіті,
 - універсальних методів, що використовуються в педагогічній освіті,
 - оцінювання навчання учнів в рамках загальноосвітньої шкільної програми,
 - важливості належного наставництва під час педагогічної практики,
 - ролі вчителя, яка полягає в тому, щоб дати учневі можливість навчатися та вдосконалювати процес навчання
- Надати інструменти для планування та здійснення викладання, навчання та оцінювання учнів
- Забезпечити розуміння учасниками зв'язку між теорією та практикою



Чотири вебінари, 2021 р.

Дата	Модуль 3 «Оцінювання в педагогічній освіті»
1-й вебінар, 2.12.2021 р.	Міжнародний погляд на педагогічну освіту Структура початкової педагогічної освіти у Фінляндії Подорож до професії вчителя: практична теорія вчителя, професійна ідентичність
2-й вебінар, 7.12.2021 р.	Учитель у ролі дослідника, планування вчителем власної діяльності Оцінювання різних навчальних модулів у Гельсінському університеті, початкова освіта
3-й вебінар, 14.12.2021 р.	Педагогічна практика - саморефлексія, розвиток професійної ідентичності під час практики Наставництво в педагогічній практиці – оцінювання в контексті наставництва Оцінювання в базовій (загальній середній) освіті - фінський підхід
4-й вебінар, 16.12.2021 р.	Універсальні методи навчання та оцінювання в початковій школі Підтримка диференціації в навчанні учнів

● ● 1-й вебінар, 2.12.2021 р.

- 14.00-14.15 Відкриття вебінару
- 14.15-14.30 Знайомство з тренерками, цілями та програмою тренінгу
- 14.30-15.15 Лекція «Міжнародний погляд на педагогічну освіту»
- 15.15-16.00 Лекція «Структура початкової педагогічної освіти у Фінляндії»
- 16.00-16.15 Перерва
- 16.15-16.30 Школа підготовки вчителів Вііккі: підготовка вчителів - відео
- 16.30-17.00 Шлях до вчителювання: практична теорія вчителя
- 17.00-17.30 Написання практичної теорії вчителя (самостійна робота)
- 17.30-17.45 Обговорення своєї практичної теорії в колі професійної навчальної спільноти (ПНС)
- 17.45-18.00 Завершення вебінару

Підготовка учителів у ЗВО/ЗФПО – вебінар 1, 2.12.2021 р., 14.30-15.15 Міжнародний погляд на педагогічну освіту

**Аня Хурінайнен-Косунен
Рія Палмквіст**

Фінляндія у 2021 р., коротко

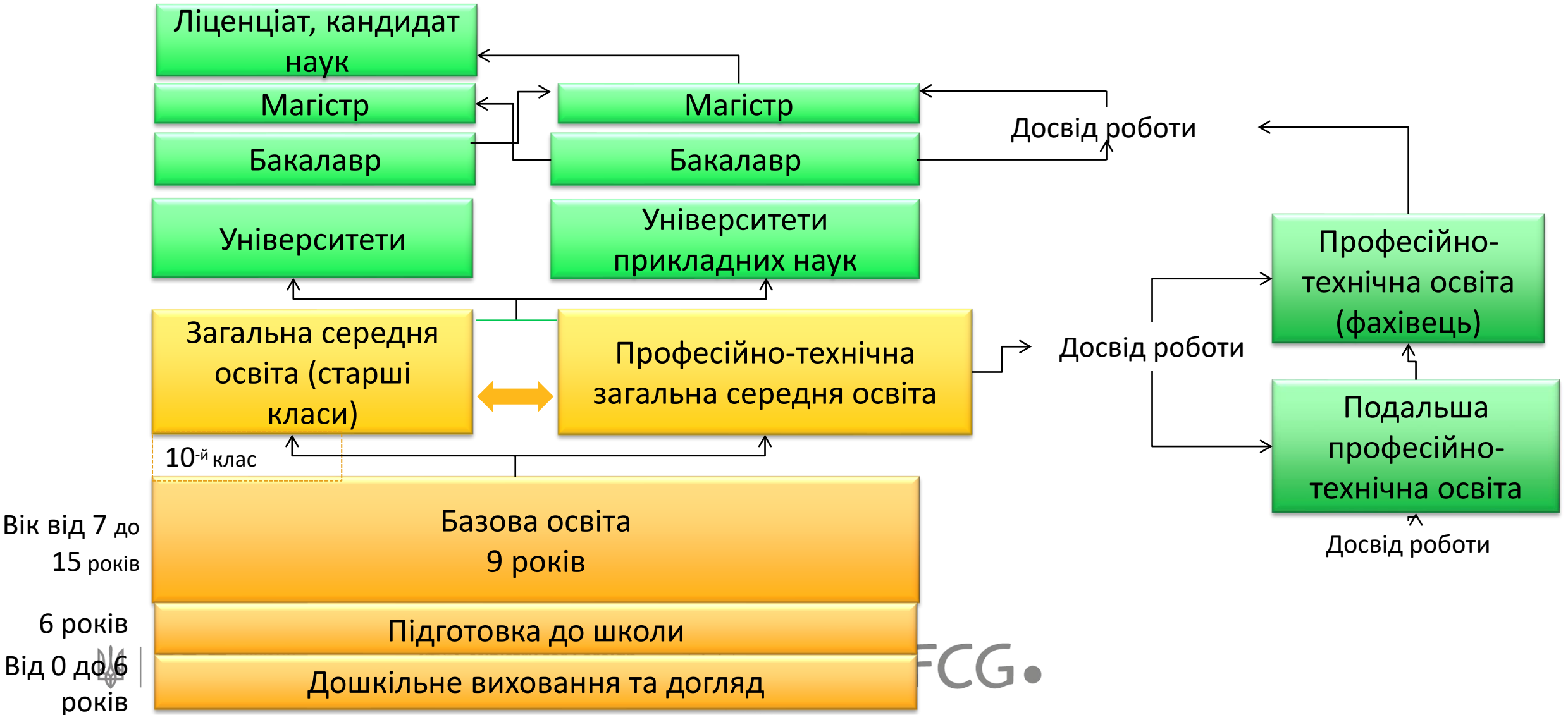
- Населення - 5 548 097 осіб
- Дві офіційні мови: фінська (87,6%) та шведська (5,2%)
- Російська (1,4%), інші мови (5,7%)
- На кінець 2021 р. у Фінляндії проживало 444031 осіб іноземного походження (8% населення)
- Джерело: Статистичне управління Фінляндії



Болонський процес 1999 р. спрямований на підвищення узгодженості систем вищої освіти по всій Європі

- Створив європейський простір вищої освіти для сприяння мобільності студентів і кадрів з метою забезпечення
 - більшої інклюзивності та доступності вищої освіти,
 - більшої привабливості та конкурентоспроможності європейської вищої освіти у світі.
- У рамках європейського простору вищої освіти всі країни-учасниці погодилися:
 - запровадити трициклову систему вищої освіти, що складається з бакалавріату, магістратури та докторантури,
 - забезпечити взаємне визнання кваліфікацій та періодів навчання за кордоном, пройдених в інших університетах,
 - впровадити систему забезпечення якості з метою підвищення якості й актуальності навчання та викладання

Відсутність глухих кутів у системі освіти



● ● Фінська школа

- 1-9-і класи належать до загальної середньої (базової) освіти
- Учні приходять до першого класу початкової школи у віці 7 років
- Шкільна освіта, як правило, будується навколо
 - підготовки до школи (1 рік) (ISCED 0) (Міжнародна стандартна класифікація освіти),
 - початкової школи (1-6-і класи) (ISCED 1),
 - середньої школи (7-9-і класи) (ISCED 2),
 - старших класів школи та закладів професійно-технічної освіти (гнучкий термін навчання від 3 до 4 років) (ISCED 3)

● ● Великі зміни в освіті у 2021 р.

- Збільшення тривалості обов'язкової освіти відбуватиметься поетапно, починаючи з 2021 р., по одній віковій групі за раз, починаючи з дітей, що народилися в 2005 р.
- Йдеться про освіту після здобуття базової освіти
- Обов'язкова освіта закінчується, коли учневі виповнюється 18 років або коли він закінчує старші класи середньої школи до досягнення 18-річного віку
- Безкоштовно

Учні у фінській освіті, 2020 р.

Сектор освіти	Учні ¹⁾
Базова загальноосвітня шкільна освіта, обов'язкова шкільна освіта	555 283
Базова освіта дорослих	5 377
Старші класи загальної середньої школи	106 759
Професійно-технічна освіта	313 701
Університетська освіта, освіта в університетах прикладних наук	148 795
Усього	1 129 915

Джерело: [Статистичне управління Фінляндії, учні та кваліфікація навчальних закладів](#)

¹⁾ Учні, які здобувають освіту, що веде до отримання кваліфікації. Дані щодо професійно-технічної освіти стосуються календарного року. Дані по інших секторах освіти описують ситуацію станом на 20 вересня.

● ● Словник педагогічної освіти

- Початкова педагогічна освіта, вища педагогічна освіта, базова педагогічна освіта
- Безперервний професійний розвиток учителя (БПРУ), підвищення кваліфікації
- Практика
- Студент-майбутній учитель

● ● Вибір педагогічної освіти

- Відбір студентів на педагогічні спеціальності здійснюється через національну мережу співробітництва з відбору у сфері освіти (VAKAVA)
- Мережа університетів складає й організовує письмовий іспит VAKAVA, який дозволяє потенційним студентам подавати заявки на всі програми вищої освіти, що беруть участь у мережі
- Кваліфіковані вчителі та ефективна політика у сфері найму вчителів призвели до того, що професія вчителя стала однією з найкращих професій у Фінляндії
- Програми підготовки вчителів у фінських університетах і далі дещо важкодоступні, і тільки невеликий відсоток абітурієнтів може поступити на освітню програму з підготовки вчителів
- Набір на педагогічні спеціальності у Фінляндії становить 16% від загального числа вступників на програми підготовки вчителів початкових класів, тоді як набір учителів-предметників варіюється від 10% до 50% залежно від предмета

Вища освіта у Фінляндії

- Фінські вчителі початкових класів здобувають освіту в університетах за програмами підготовки вчителів початкових класів
- Вчителі початкових класів отримують ступінь магістра (ISCED 7) педагогічних наук – 300 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС)
- Цей ступінь дає право працювати вчителем початкових класів і вчителем дошкільної освіти
- Вчителі-предметники отримують ступінь магістра (ISCED 7), обсяг навчання - 300 кредитів (ЄКТС).
- Є дві можливості отримати освіту вчителя-предметника:
 - почати з вивчення предмета в університеті, а потім педагогіки, яка забезпечує кваліфікацію для викладання обраного предмета,
 - поступити безпосередньо на спеціальність учителя-предметника.
- Як учителі початкових класів, так і вчителі-предметники можуть мати подвійну кваліфікацію: кваліфікацію як учителя початкових класів, так і вчителя-предметника з одного або кількох предметів, що викладаються в загальноосвітній школі

● ● Навчання протягом усього життя та вчителі

- Замість чіткої бінарності між початковим і безперервним професійним навчанням, педагогічна освіта наголошує на принципах навчання протягом усього життя
- У Фінляндії безперервний професійний розвиток учителів (БПРУ) дедалі частіше розглядається з точки зору безперервної освіти вчителів
- Початкова педагогічна освіта закладає основу для навчання вчителів, на якій може бути побудоване БПРУ (Ніємі, 2015 р.)

Надання кваліфікованих учителів та застосування політичних заходів	Глобальна й системна стратегія, політичні заходи	Значні, хоча і розрізнені політичні заходи	Відсутність значних цілеспрямованих політичних заходів
Глобальна нестача кваліфікованих учителів	Норвегія	Австрія, Данія, Німеччина, Люксембург	Бельгія (Франція), Італія, Нідерланди, Румунія, Словенія, Словаччина, Швеція, Туреччина
Відсутність глобальної нестачі кваліфікованих учителів	Естонія, Ірландія, Литва, Шотландія	Бельгія, Чеська Республіка, Англія, Франція, Угорщина, Польща, Португалія	Болгарія, Хорватія, Кіпр, Фінляндія, Греція, Ісландія, Латвія, Мальта, Іспанія

Таблиця 1. Картографування країн і систем освіти відповідно до політичних заходів, спрямованих на підвищення привабливості професії вчителя

Джерело: ЕС, 2013. Дослідження про політичні заходи щодо підвищення привабливості професії вчителя в Європі. Заключний звіт, том 1

Завдяки чому політика підготовки вчителів є успішною?

- Ґрунтуючись на порівняльному аналізі політики підготовки вчителів, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) прийшла до висновку, що країни з найвищими результатами навчання мають три загальні елементи:
 - обов'язковий і тривалий період практики під час початкової педагогічної освіти або початкового етапу кар'єри (знайомства з професією);
 - хороша пропозиція якісних можливостей для БПРУ;
 - механізми оцінювання діяльності вчителів з особливою увагою потребам вчителів у навчанні (ОЕСР, 2018 р.)

Оцінювання, зворотний зв'язок та визнання вчителів

- Оцінювання вчителів, зворотний зв'язок та визнання - це складне питання
- У Фінляндії немає оцінювання вчителів, але в більшості країн ЄС воно є
- Оцінювання вчителя повинно бути
 - формувальним;
 - орієнтованим на вдосконалення професійної практики,
 - пов'язаним із загальношкільним оцінюванням, освітньою стратегією та цілями;
 - ґрунтуватися на цілісному критерії, в тому числі конкретних аспектах шкільного контексту

(ЮНІСЕФ, 2019 р.)

Важливі елементи якісної початкової педагогічної освіти (АМР США, 2011 р.)

- Особистісние та професійне зростання як учителя
- Знання педагогічного змісту
- Знання змісту
- Управління класом
- Оцінювання (забезпечення досягнень і поступу в навчанні учнів за допомогою формувального та підсумкового оцінювання)
- Задоволення особливих потреб і вирішення проблем
- Розвиток дитини, емоційна та психологічна підтримка
- Професійна співпраця
- Залучення спільноти
- Розробка робочого репертуару методик оцінювання успішності учнів
- Дослідження діяльності
- Робота в системі освіти



Шість основних тем, які є невід'ємною частиною програм початкової педагогічної освіти по всьому світу (Орланд-Барак і Лаврентьєва, 2019 р.)

- Встановлення партнерських відносин між школою, спільнотою та університетом.
- Включення більшої частини шкільної практики, орієнтованої на навчання учнів, в підготовку майбутніх вчителів.
- Перехід від акценту на викладання та освітню програму до акценту на навчання та учнів.
- Включення заходів, що сприяють рефлексивній практиці та розвитку вчителя як дослідника.
- Академічні та шкільні простори для навчання вчителів, що сприяє соціальній справедливості та інтеграції.
- Підготовка педагогів та механізми наставництва для підтримки навчання студентів-майбутніх учителів (СМУ)




Оцінювальні дослідження в багатьох країнах свідчать про наявність серйозних проблем з програмами початкової педагогічної освіти (Roberts-Hull et al., 2015)

- Відсутність контенту, що базується на фактичних даних
- Недостатня підготовка у галузі предметних знань
- Недостатня увага збору даних
- Недостатній аналіз навичок для педагогічної практики
- Обмежена інтеграція теорії та практики

● ● Навіщо готувати хороших вчителів?

- Не існує єдиного, послідовного, емпіричного, заснованого на дослідженнях формулювання основних компетентностей учителя, хоча ідентифікувати елементи, представлені в різних дослідженнях, можна
- Вважається, що компетентність учителя є основним фактором, що впливає на навчання учнів
- Найважливішим завданням педагогічної освіти є підтримка вдосконалення викладання протягом усієї кар'єри
- Фінська академічна педагогічна освіта забезпечує міцну основу для роботи вчителя
- Педагогічна освіта та педагоги готують учителів для майбутнього, у зв'язку з чим їх необхідно розвивати з урахуванням даних наукових досліджень
- Для підтримки цього вирішальне значення має національна стратегія досліджень у сфері педагогічної освіти (Husu and Toom, 2016)



- 
- У Фінляндії лише чверть (24%) учителів вважає, що вони можуть впливати на політику у сфері освіти та що політики й особи, які приймають рішення, цінують думку вчителів (Таајамо і Рухакка, 2020)
 - Остання реформа педагогічної освіти почалася в 2016 р., коли Міністерство освіти створило Форум з питань педагогічної освіти. Метою Форуму було реформування як міжнародної педагогічної освіти, так і системи БПРУ

● ● Загальні дані про фінську освіту

- Система базової освіти у Фінляндії відповідає скандинавській моделі добробуту
- Ключовими цінностями фінської освітньої політики є якість, ефективність, справедливість та інтернаціоналізація, а система побудована таким чином, щоб сприяти ідеї навчання протягом усього ЖИТТЯ
- Вся освіта в Фінляндії має змішану гендерну структуру

- Досвід університетів і політехнічних інститутів, а також зацікавлених сторін та управлінь освіти був широко представлений майже 100 учасникам Форуму та їхнім заступникам
- Особи, номіновані на Форум, представляли широкий спектр різних компонентів педагогічної освіти і пов'язаних із ними досліджень
- Крім того, майже дві тисячі експертів у сфері освіти зробили свій внесок у підготовку реформи педагогічної освіти за допомогою аналітичного онлайн-центру. Результати Форуму та аналітичного центру, консультації експертів, а також тематичні дослідження щодо вчителів та педагогічної освіти були використані при підготовці програми реформування педагогічної освіти
- Форум з педагогічної освіти координувало та очолювало Міністерство освіти, яке створило робочу структуру та можливість для спільного створення та обміну думками про майбутні потреби в розвитку педагогічної освіти та дослідженнях
- Поряд з програмою між різними університетами для розвитку педагогічної освіти були розподілені значні фінансові гранти. Нове оновлене правління Форуму було призначено в 2019 р., воно продовжить свою роботу до 2022 р.

- У Програмі розвитку педагогічної освіти, підготовленій Форумом, викладені цілі та заходи, за допомогою яких фінська педагогічна освіта залишатиметься сильною, привабливою та визнаною на міжнародному рівні. Були визначені керівні принципи програми розвитку вчителів від дошкільної освіти до вищої.
- Згідно зі стратегією педагогічної освіти (Міністерство освіти, 2016 р.) викладання майбутнього базується на широкому спектрі педагогічних і пов'язаних зі змістом навичок, спільній роботі, саморозвитку та створенні нових навичок, підприємстві. Керівні цінності концепції підкреслюють важливість рівності та спільноти. Заходи з підтримки розвитку вчителів протягом їхньої кар'єри повинні плануватися, управлятися, бути ефективними та довгостроковими, а також стимулювати вчителів до співпраці та створення мереж. Крім того, все ще потрібно короткострокове індивідуальне цільове навчання (Міністерство освіти, 2016 р.)

- Фінському центру оцінювання освіти було доручено провести зовнішнє оцінювання Форуму з питань педагогічної освіти. Згідно з результатами оцінювання (Niemi et al., 2018) модель реформи педагогічної освіти мала сильні сторони: підхід до реформи ґрунтувався на створенні мереж та об'єднанні різних національних і регіональних учасників педагогічної освіти, а проекти педагогічної освіти, що фінансуються Міністерством освіти, були пов'язані з цілями програми розвитку. Крім того, реалізація результатів почалася швидко, і багато нових партнерських відносин було сформовано між установами педагогічної освіти та місцевими суб'єктами.
- У Фінляндії не існує усталеної практики оцінювання вчителів. Оцінювання роботи вчителів засноване на самооцінюванні та постійному діалозі з директорами шкіл. Аналогічним чином, підхід до забезпечення якості в початкових і середніх школах заснований не на шкільних інспекціях або систематичному національному тестуванні, а на самооцінюванні на рівні шкіл і муніципалітетів (ЄС, 2019). Дискусій про доцільність або розвиток цієї системи не було, тому її переваги залишаються невідомими.

● ● Педагогічна освіта, заснована на дослідженнях

- Концептуальна основа та дослідницька традиція в тому, що називається **педагогічним мисленням** учителя
 - Незалежне **педагогічне судження**
1. Освітня програма структурована відповідно до системного аналізу освіти
 2. Все навчання засноване на дослідженнях
 3. Заходи організовані таким чином, щоб студенти могли практикувати аргументацію, приймати рішення, обґрунтовувати дослідження та вирішувати педагогічні проблеми
 4. Студенти освоюють навички академічних досліджень

(Toom et al., 2010)

● ● Вчителі як професіонали

- Дізнаються про створення знань і наукове критичне мислення в педагогічній освіті
- Їм потрібні глибокі знання про найостанніші наукові досягнення у предметах, що вони викладають
- Їм потрібно бути знайомими з останніми дослідженнями про те, як чогось можна навчити та чогось навчитися
- Необхідність інтерналізації дослідницького підходу до їхньої роботи
- Вимагається критичне мислення, незалежне мислення, допитливість, наукова грамотність та вміння ставити під сумнів явища та знання
- За допомогою досліджень учителі навчаються альтернативним способам роботи, рефлексії, діалогу та отриманню зворотного зв'язку для своєї роботи

(Niemi, 2015; Niemi & Nevgi, 2014)

● ● Професійний розвиток

- Система освіти у Фінляндії побудована таким чином, щоб сприяти навчанню протягом усього життя.
- Національний уряд вимагає, щоб кожен муніципалітет щорічно фінансував не менше трьох днів професійного розвитку.
- Немає встановлених стандартів професійного розвитку.
- Деякі з найпотужніших дослідів навчання вчителів можуть відбуватися у власному класі вчителя за допомогою самостійного вивчення практики вчителя або вивчення шляхом спостережень (Putnam & Borko, 2000)



- ● Педагогічна освіта варіюється від держави-учасниці до держави-учасниці. Робиться наголос на необхідності розширення міжнародного співробітництва в майбутньому